

Sahne Sanatlarında Çağdaş Yaklaşımlar

Editör

Prof. Dr. Dilek SARICA

Sahne Sanatlarında Çağdaş Yaklaşımlar

Editör

Prof. Dr. Dilek SARICA

Yazarlar

Ali Ömür ULUSOY - Asena YILDIRIM KONYA - Fatih PAZVANTOĞLU - Fatma KEÇELİ
Funda OZSENER - Gokhan KARAOSMANOĞLU - Nedim SABAN
Nesli Meriç SANİOĞLU - Orkun ÖNGEN - Özgür YETKİNOĞLU - Pelin SARIKAYA
Şebnem TELCİ DERELİ - Zeynep COŞKUN

E-ISBN: 978-625-382-468-6

DOI: 10.54637/vizetek.9786253824686

Copyright © Vizetek

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Vizetek Yayıncılık Sanayi ve Ticaret Limited Şirketine aittir. Vizetek Yayıncılık'ın izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı, elektronik, mekanik, fotokopi, manyetik, kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz.

Bu kitap, elektronik (e-kitap) formatlarında yayımlanmaktadır.

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazar(lar)ına aittir.

Yayın Tasarımcısı / Koordinatörü: Büşra ÇOLAKOĞLU

Kapak Tasarımı: Ahmet TUNÇDEMİR

Dizgi & Mizanpaj: Samet TORUN

Baskı: Ankara | Ekim, 2026

Seyranbağları Mah. İncesu Cad. 10/2 Çankaya/ANKARA

Tel.: (0312) 482 00 11

Web: www.vizetek.com.tr

E-mail: vizetekiayincilik@gmail.com

Yayıncı Sertifika No: 41575

İÇİNDEKİLER

1. BÖLÜM

Çağdaş Alman Tiyatrosunda Sınır İhlalleri:

Metinlerarasılık, Kültürlerarasılık ve Medyalararasılık 1
Ali Ömür ULUSOY

2. BÖLÜM

Yeni Medya ve Tiyatro İlişkisi:

Değişen Performans Alanı ve Dönüşen Sahneleme Teknikleri 19
Asena YILDIRIM KONYA

3. BÖLÜM

Beden Dramaturjisi Ölçütüyle Bir Metin Transpozisyonu:

Bufon Tiyatrosu ve Kral Übü 44
Fatih PAZVANTOĞLU

4. BÖLÜM

Yetişkin Merkezli Bir Dünyada Çocukla Dayanışma

İmkânı Olarak Çocuk Tiyatrosu: Boş Sahne -Abzu 70
Fatma KEÇELİ

5. BÖLÜM

Kadın-Oluşun Dramaturjisi:

Memet Baydur'un *Kadın İstasyonu* Oyununa Deleuzeyen Bir Bakış 86
Funda ÖZŞENER

6. BÖLÜM

Katılımcı Tiyatroda Çağdaş Yaklaşımlar: Toplumsal Dönüşüm ve Forum Tiyatro ... 118

Gökhan KARAOSMANOĞLU

7. BÖLÜM

Oyunculuk Yöntemleri..... 146
Nedim SABAN

8. BÖLÜM

İşitsel Dramaturji: Çağdaş Tiyatroda Anlamların Ses Yoluyla İnşası..... 169
Nesli Meriç SANİOĞLU

9. BÖLÜM

Tiyatroda Seyircinin Bakışı ve Öteki Mekânın Kuruluşu	191
	<i>Orkun ÖNGEN</i>

10. BÖLÜM

Orta Çağ'da Dramatik Performansın Evrimi	212
	<i>Özgür YETKİNOĞLU</i>

11. BÖLÜM

Tiyatro Kuramında Çağdaş Yaklaşımlar: Etkileşimli ve Mekân-Odaklı Dramaturjinin Dönüşümü	238
	<i>Şebnem TELCİ DERELİ</i>

12. BÖLÜM

Oyunculuk ve Rejide Çağdaş Yaklaşımlar	269
	<i>Pelin SARIKAYA</i>

1. BÖLÜM

ÇAĞDAŞ ALMAN TİYATROSUNDA SINIR İHLALLERİ: METİNLERARASILIK, KÜLTÜRLERARASILIK VE MEDYALARARASILIK

Ali Ömür ULUSOY¹

Giriş

Batı kültürel geleneğinde dramatik tiyatro, yüzyıllar boyunca metnin (logos) hiyerarşik üstünlüğüne dayanan ve olay örgüsünün mimetik bir temsili olarak kabul edilen köklü bir yapıya dayanmıştır. Aristoteles'in *Poetika* adlı eserine kadar uzanan bu logososantrik (söz-merkezli) gelenek, dramayı, zamanın akışının kontrol edilebilir ve gözlemlenebilir olduğu totalize edici bir bütünlük olarak tanımlamıştır. Aristotelesçi modele dayanan bu dramatik tiyatro anlayışı; mimesis (gerçekliğin taklidi), illüzyon inşası ve seyircinin empati ve fantezi yoluyla bu kurgusal dünyaya dahil olmasını temel estetik prensipler olarak kabul etmiştir (Lehmann, 2006, s. 40). Ancak on dokuzuncu yüzyılın sonlarında ortaya çıkan modernist dil krizleri, dilin içinde kodlandığı varsayılan "hakikatin" sorgulanmasına yol açmış ve tiyatroyu tanımlayan logosantrizmin tersine çevrilme sürecini başlatmıştır (Pavis, 1998, s. 385).

Yirminci yüzyılın felaketlerle dolu tarihi ve ardından postmodernizmin yükselişiyle tetiklenen bu estetik kriz, geleneksel metne dayalı tiyatronun dünyayı temsil etme yeteneğinin derinden sarsılmasına neden olmuştur (Jürs-Munby, 2006, s. 13). Özellikle medya çağında gerçekliğin Jean Baudrillard'ın "simülakr" (simulacrum) kavramıyla tanımlandığı bir simülasyona dönüşmesi, tekil, sabit ve bilinebilir bir gerçeklik deneyimini ortadan kaldırarak basit ve dolaysız bir dramatik temsili imkânsız kılmıştır (Barnett, 2006, s. 379). Çağdaş tiyatronun estetik problemi, yalnızca parçalanmış bir gerçekliği yansıtmak değil; aynı zamanda medya çağında tamamen imajlarla yer değiştirmiş ve kurguya dönüşmüş bir gerçeklik olgusuyla yüzleşmek olmuştur. Yazılı metinlerin yerini doğrusal olmayan (non-linear) yeni medya

¹ Öğretim Görevlisi, Kocaeli Üniversitesi, Sahne Sanatları Bölümü, Drama Yazarlığı ve Dramaturji Anasanat Dalı, ORCID: 0000-0001-8510-1545.